

թշուաքները չէ կրցած զրկել իր վաղահաս մահուան պատճառաւ: որոշեց այդ կարգէն: Մշոյ և Ալաշ-կերտի որբանոցներն յանձնարարել՝ անոնց մին ընտրելու համար: ապով պէտք եղած տեղեկութիւններն որոշ թուոյն և այլ մանրամասնութեանց վրայ:

— Կարնոյ առաջն. տեղապահ Տ. Զաւէն Ծ. Վրդ. Խաստուր գիւղի աղղայնոց կարօտ վիճակն յայտնելով: կենդրէր: որ նոյն գիւղի մէջ որբանոց մը և վարժարան մը հաստատելու համար նըպատի գումար մը յատկացուի: Յանձնաժողովը նկատելով որ որբանոցներու շրջանն արդէն լրանալու վրայ է: որոշեց ամսական մէկ ու կէս ոսկի յատկացնել նոյն գիւղին մէջ դպրոց մը բանալու համար:

— Ասկէ առաջ Երզնկայի Առաջնորդարանն 50 ոսկեայ գումար մը զրկուեցաւ գորգաշինութեան յատկացուելու համար: և առաջարկուեցաւ ի հարկն պէտք եղած գումարը զրկել այդ արհեստան յառաջացնելու համար: Յանձնաժողովը ցաւօք տեղեկանալով որ թէ Երզնկա և թէ ուրիշ տեղեր: հակառակ նպատակից Յանձնաժողովոյ յանձնարարութեանց: զեռ և ոչ մէկ արհեստանոց իր արտադրութիւններէն մէկ մէկ նմոյշ զրկած է Պատրիարքարան: որոշեց կրկնել: որ փութացնեն մէյ-մէկ նմոյշ: որպէս զի Յանձնաժողովը գաղափար մը կազմէ եղած աշխատութեանց վրայ:

— Կրօնական Ժողովը նկատողութեան առաւ Ռումանիոյ հոգևոր հովուութեան խնդիրը: որ երկար տառնէ ի վեր Վարչութեան ուշադրութեան առարկայ եղած է: և յետ խորհրդակցութեան որոշեց յանձնարարել Երուսաղէմի Պատր. Փոխանորդ Երեցեան Տ. Գեորգ Սրբազանի: որ մէկ-երկու ամսոյ արձակուրդով մը Ռումանիա երթալով: բոլոր քաղաքներու Հայոց եկեղեցական վիճակը քննէ և տեղեկագրէ Ժողովոյ: Աղգ. Վարչութեան ներկայացնելու և առանձինն հովուութիւն մը հաստատելու համար:

ԶՈՒԱՐԹՆՈՅ ԵԿԵՂԵՑՈՒ

ԲԵԼԵԼՈՒՋԵԼԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ *

Անձամբ բաղդ ունենալով այցելել և քննել Զուարթնոց եկեղեցու աւերակների տակից դուրս եկած բեւեռաձև արձանագրութիւնը: ներկայիւ տալիս եմ՝ ամբողջական պարտականութիւնը իմ՝ Ժարդմանութեամբ: Յուսով եմ թէ, բարձր. Խաչիկ Ս. վ. Գատեան նորանոր

զիւտերով ևս պիտի ձոխայնէ զխառութեան աղբատ դանձարանը:

Թարգմանութիւնս կը ղետեղեմ՝ տող առ տող՝ այն կարդալու ինչպէս զրուած է ընկալիր:

1. Առ (Խաղաղ) տեառն աշխարհի: այս
2. Խաղաղութեան Ռուսա
3. Արգելիչեան շինել տուաւ:
4. Առ աղնիւ Խաղաղացիս
5. Ռուսա Արգելիչեան
6. Կըսէ. նուաճեցի Կաւտուրի երկրը:
7. ամենայն ինչ որ ամեն կողմէ կը պատկանէր նրան
8. Եւ իր ամբողջ ստամանը
9. Իշխանն երկրի: Խաչիկ ինձ շնորհեց Խաչիկ արձանագրութեամբ:
10. Ես այս ժամը իմացիս իմ շարժանը
11. Կանգնեցի. նոճի և կապի ծառերով պարտէզմը:
12. Նորա կենդանու՛մ տնկեցի:
13. Մի քաղաք նրա կենդանու՛մ հաստատելու համար
14. Իլդարունի գետէն ջրմուղ մը
15. Պեղել տուի և զիննձօնը— յանուն
16. Ռուսայի (հրամանաց) գործադրութիւն—
17. Ընդունեցի: Զրմուղի տան պարիսպը շինուեցաւ (?):
18. Խաղաղ Եստուծոյ համար դառնուի մը
19. Պարաին զոհել: Այլսար մը խաղաղ Եստուծոյ:
20. զոհի ոչխար մը Թէխպա Եստուծոյ: ոչխար մը Արգելիչ Եստուծոյ:
21. Իբր ընծայ ներկայելով այդ աստուածներուն:
22. Զրի աւաղանի առաւտութեան համար
23. Ուլ մը պէտք է զոհել խաղաղ Եստուծոյ:
24. Այլսար մը Խաղաղ Եստուծոյ: զոհի ոչխար մը Թէխպայ Եստուծոյ:
25. Այլսար մը Արգելիչ Եստուծոյ: իբր ընծայ ներկայելով այդ աստուածներուն:
26. Արգելիչեան Ռուսայի կողմէ: (որ է)
27. Արքայ հոր: արքայ մեծարքայ ~~Խաչիկ~~
28. Աշխարհի: արքայ Վանեցոյ:
29. Արքայ արքայից ևս և
30. Տոսպ քաղաքին:
31. Ռուսա Արգելիչեան
32. կըսէ. Ո՛վ որ այս արձանագրութիւնը
33. եղծէ: ո՛վ որ վրայի անունը ջնջէ:
34. Ո՛վ որ այս կարգադրութիւններն իրեն վերադրէ
35. Ո՛վ որ գետին տապալէ:
36. Ո՛վ որ ջրոյ մէջ ձգէ:
37. Ուրիշ ո՛վ որ հետամտի թէ
38. «Ե՛ս կանգնեցի»: ո՛վ որ
39. Անունս ջնջէ և իր անունը
40. Հոն դնէ:— լինի նա
41. Վանեցի մը: լինի
42. Լուլուբեցի մը:— որ Խաղաղ:
43. Թէխպա: Արգելիչ աստուածները
44. Թէ՛ իր անունը: Թէ՛ նրա

* Բնագիրը հրատարակուած է Արարաթի տնցեայ տարւոյ Օգոստ. Սկստ. համարում:

45. Եւթողջ քնատները, թէ՛ նրա
46. Ազգականները, բոլորը մէկէն,
47. Ջնջեն և վերցնեն,

Այս արձանագրութեան մէջ յիշուած երկիրը — Կուտուրլի — իմ կարծիքով պէտք է լինի Մասիսի սարոտում լեռնային Խոսրոս-ը — գիւղը և Իլդարունի գետը պէտք է լինի «Լ» ջուր: Ամառուայ վերայարձիս պէտք է, քննեմ այդ գիւղը և նրա շրջակաները:

10/25 Մարտ 1901,

Կ. Յ. Բասմաբեան

Պարիս.

Խ Ա Ղ Ա Ղ Ա Ի Թ Ե Ա Ն Դ Ա Շ Ն Ա Գ Ի Բ

ՀԻՄՆՈՒՄՈՒՄՈՒՄ, մեծ պետութեան
Լայնածաւալ աշխարհէն
Ձայն մի հնչեց աւետաւոր,
Ձայն ուժգին էր և զօրաւոր.
Հրաւէր կարգաց ողջ պետութեանց,
Գալ ի համբոյր հաշտութեան,
Խաղաղութիւն տալ աշխարհին:
Լսեց եւրոպայ ծափահարեց,
Հաւանեցան ողջ պետութիւնք.
Ասեն՝ բաւ է ընդունայն ջանք
Առ ի կազմել ահեղ բանակ
Անհնարին զինուորութեան,
Միշտ մրցելով ընդ միմեանն,
Մի քան զմի առաւելու,
Ապառել երկրին բարգաւաճանք,
Ի զուր վատենել քերտն ու վաստակ
Աշխատաւորին ժողովուրդին:

Քանի՜ դառն է և դժնդակ
Ազգի որդիք, սերունդ կայտառ,
Ծաղկահասակ երիտասարդ,
Վարել տանել ի դաշտ արեան,
Ո՛հ, կոտորել տալ անխնայ,
Առնել յետոյ այն ցուրտ կառակ՝

«Ողջ են մայրեր, թող նոր ծնին»
Ասեն և այս բան անհեթեթ
Թէ՛ ստեղծող Բրուտին անիւ
Դառնայ շրջի միշտ անդադար,
Եւ դրգանէն արագապէս
Հանէ անօթն մարդկեղէն:
Եթէ փշրին հազար, հազար,
Անդրէն տեղին դան բիւր հազար,
Մեզ ինչ փոյլթ է կեանքի հաշիւ,
Ստեղծագործող Տէր թող հոգայ:

Այս լսում է արդար Աստուած,
Ում թողեալ է որքն ու աղքատ
Եւ մայրերու լացն աղաղակ
Ու դառնագին հեծեծանք
Չհասնեն միթէ երկնուց տառան:
Տէր դատաւոր չառնէ անտես,
Արեան դաշտի մեծ դատաստան:
Որ իշխան է մահու, կենաց,
Ո՛չ պահանջէ ի մէնջ համար,
Առ ի ձեռաց արիւնսպարաւ
Թէ Աբէլի ափ մի արիւն
Մինչև երկինքն էր բողբոջում.
Քանի՜ ապա մեր բիւրաւոր
Չինուորական եղբարց արիւն,
Որ ծովանայ հեղեղ լինի,
Չհանէ՞ յերկինս ուժգին բողբոջ:
Հէրիք այսչափ սուր ի ձեռին,
Ի կռիւ ի կռիւ ճակատամարտ.
Պարտասեցար ո՞հ ուժաթափ,
Խաղաղութիւն, խաղաղութիւն:

Օ՛հ, ամփոփեմք սուրն ի պոտեան,
Չէնք և զինուորք ի բաց դիպեն,
Գահեր զիրար ողջունելով,
Խաղաղութեան դաշն կընքեմք:
Յիսուս ասէ՛ չ՛կարէ աշխարհ
Խաղաղութիւն տալ աշխարհին:
Մեք քրիստոնէայ թագակիր եմք,
Խաչի նշան է մեր դրօշակ,
Աւետարան է մեր հաւատ,
Եթէ լինիմք սերտ միաբան,
Ընդէր չ՛կարեմք մեք միութեամբ
Խաղաղութիւն տալ աշխարհին:
Օ՛հ, փորձ առցուք մեք միանգամ,
Խորհրդական իշխանք երկրի
Ժողովեցան ի միասին,
Բացին տառան և մեծ դիւան,